

Dr. KOVÁTS J. ISTVÁN:

**A SZENTLÉLEK
ÖRÖK REFORMÁCIÓJA**

(Kálvin-téri templomban 1933. október 31-én.)

A SZENTLÉLEK ÖRÖK REFORMÁCIÓJA

Lekció:

„És én kérem az Atyát, és más vigasztalót ad néktek, hogy veletek maradjon mindörökké. Az igazságnak ama Lelkét: a kit a világ be nem fogadhat, mert nem látja őt és nem ismeri őt; de ti ismeritek őt, mert nálatok lakik, és bennetek marad. Nem hagylak titeket árvául; eljövök ti hozzátok.”

János 14: 16-18

„Ama vigasztaló pedig, a Szent Lélek, akit az én nevemben küld az Atya, az mindenre megtanít majd titeket és eszetekbe juttatja mindazokat, amiket mondtam néktek.”

János 14: 26.

Lelkünk legdrágább kincsének, a vallásnak két eleme van: az örök isteni és a változó elem.

Az örök isteni elemet maga Krisztus Urunk foglalta össze abban a mondatban, amit az éjszaka leple alatt hozzámenő Nikodémusnak mondott. „Úgy szerette Isten a világot, hogy az Ő egyszülött fiát adta, hogy mindenki, valaki hiszen Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (János 3: 16.). Nyilvánvaló, hogy ennek az isteni kijelentésnek a sugara másképp történik meg mindegyikünk lelkének prizmáján aszerint, hogy az érzelmi, az értelmi és az akarati elem milyen mértékben van meg bennünk. Másképp törik meg egy tűzföldi vagy egy madagaszkári bennszülött lelkén, mint egy Augustinus, egy Dante lelkén, ismét másképp egy Cromwell Olivér, egy Kant Immánuel, megint másképp egy Tolsztoj, egy Gandhi lelkén. Ha minden lélek más és más oldalát ragadja is meg ennek a kijelentésnek, az isteni örök elemnek meg kell lennie minden olyan lélekben, avagy közösségben, amely Krisztusról keresztyének nevezi magát. Ha nem volna meg benne: nem az!

Van emellett a vallásnak változó eleme is: időbeli, örök kijelentése más és más követelményeket állít a különböző korokban az emberek elé. Krisztus vallása csak akkor tudja minden kor, így a mai kor emberének a lelki szükségleteit is kielégíteni, ha nemcsak régi, hanem mindig új is. Amint egy szellemes skót theológus (David Smith) mondotta: „A

vallásnak nemcsak réginek, hanem újnak is kell lennie, mert ha csak régi, akkor holt, ha csak új, akkor hamis”.

Felolvasott igénkben a tanítványaitól búcsúzó és a mennyei Atyjához való visszamenetelre készülő Krisztus azzal vigasztalja tanítványait, hogy a Szent Lélek, akit az Atya az Ő nevében küld közéjük: egyfelől eszükbe juttatja mindazokat, amikre tanította őket, másfelől megtanítja őket mindenre, amire szükségük lesz.

Ebben a felséges vigasztalásban a Szent Lélek kettős munkássága jut kifejezésre: egyik tevékenysége a vallás örök isteni elemére, a másik a vallás változó, időbeli elemére vonatkozik. A Szent Lélek előző munkája mindig egyforma, a második a korok és az emberek szükséglete szerint mindig változó, időbeli elemére vonatkozó. Más a Szent Lélek munkája az őskeresztyénségben, más a reformáció idején és más ma. A vallás változó időbeli eleme tekintetében Isten Szent Lelke örök reformációt végez.

Erről a Szent Lélek Isten által végzett örök reformációról emlékezzünk meg ma, a reformáció megindulásának 416-ik évfordulóján.

Lássuk a Szent Lélek örök reformációját

1. a Krisztus mennybemenetelét követő első századokban;
2. a reformáció idején;
3. napjainkban.

I.

A Krisztus mennybemenetele után árván maradó tanítványokat megtanítja a Szent Lélek arra, hogy nekik bizonyágtevőknek kell lenniük. Megtanítja őket arra, hogy ahol szólhatnak, szóval, majd a meginduló üldözések idején, némán tegyenek bizonyágot a megfeszített és feltámadott Krisztusról. Péter és János még hangos szóval tesznek bizonyágot a főpapok előtt: „Nem tehetjük, hogy amiket hallottunk és láttunk, azokról ne szóljunk” (Ap. 4: 20.). A cirkuszok porondján a vadállatok elé vetett keresztyéneket viszont megtanítja Isten Szent Lelke arra, hogy néma ajakkal és mosolygó arccal tudjanak bizonyágot tenni arról, hogy „nekik az élet Krisztus és a meghalás nyereség” (Fil. 1: 21.). Ezek a néma ajkak és mosolygó arcok megrázóbb hatással voltak Rómának a cirkuszokba özönlő népére, mint Chrysostomos leghatalmasabb prédikációi gyakoroltak hallgatóira.

Élvezetet kerestek és életet találtak.

Amikor pedig a belsejében megrothadó ókori világhatalom már összeomlófélben volt, Isten Szent Lelke megtanította a föld alól, a katakombák világából a föld fölé kerülő keresztyéneket, hogy az összeomlás közben sokszor állatias élvezetekbe merülő világ fiai és leányai közül fussanak el megtalált Krisztusukkal a pusztákba, erdőségekbe, vadonokba, a kolostorokba, zárdákba, nehogy a világ borzalmas bűnei közt beszennyeződjenek rajtuk az örökélet hófehér ruhája és hívek maradván mindhalálig, övék lehessen „az örök élet koronája” (Jel. 2: 10.).

II.

A történelem kereke fordul egy ezredévet. Az emberiség látóköre hatalmasan kitágul: a keletre vivő kereszteshadjáratok egész sereg elfeledett régi irodalmi emléket tesznek újra ismertté, sok művészi alkotást hoznak újból napfényre. Fölfedezik az új világrészt, s ami mindezeknél fontosabb: megindul a nyomtatógép. Ennek a megváltozott, pezsgőbb életű világnak az embere nem menekedhetik ki többé a világból Krisztusával. Az új életre kelő szellemi és lelkiélet hívja, hajtja, űzi Krisztus minden igaz követőjét, hogy menjen vele a világba: segítsen azt mindenestől Isten számára meghódítani és Isten dicsőségének szolgálatába állítani.

Isten Szent Lelke nagy reformátorainkon át, kik „az Úr dicsőségét mindnyájan fedetlen orcával szemlélték” (II. Kor. 3: 18.), megtanítja Krisztus igaz követőit arra, hogy az abszolút szuverén Isten, akinek „dicsőségével teljes mind a széles föld” (Es. 6: 3.), aki „emberektől dicsőséget nem nyert” (János 5: 41.) és nem osztja meg dicsőségét mással, minden hatalmat és dicsőséget egyedül önmagának igényel.

Megtanítja arra, hogy előtte mindannyian csak gyarló porszemek vagyunk, akik saját erőnkől képtelenek vagyunk minden, még a legkisebb jónak az elvégzésére is: „Mindnyájan elhajlottunk, egyetemben haszontalanokká lettünk; nincs, aki jót cselekedjék, nincsen csak egy is” (Róm. 3: 12.). Megtanítja arra, hogy mindannyian végigküzdjük életünkben a test és a lélek nagy harcát, amelyet olyan megrázó erővel ír le Pál apostol a Rómabeliekhez küldött levél 7-ik részében és a küzdelem végén, tehetetlenségünket látva, így kiáltunk fel mi is: „Oh

én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem e halál testéből?” (24 v.). És a Szent Lélek útján a feleletet is meghalljuk: az a Krisztus, „akinek növekednie kell, nekünk pedig alábbszállanunk” (János 3: 30.).

Isten Szent Lelke megtanít minden igaz keresztényt arra, hogy Isten nem hagy minket a föld porában, hanem kegyelme karjával fölemel s arra a nagy méltóságra juttat, hogy az Ő „munkatársai” legyünk (I. Kor. 3: 9.). És megkapó dolgot lát a világ: egy sereg megszentelt, a porból fölemelt, Isten munkatársává magasztosult lélek beleveti magát a világ küzdelmeibe, az élet minden területét igyekszik megszentelni és Isten dicsőségének szolgálatába állítani, hogy Krisztus legyen minden mindenkben. Benn élnek a világban, de annak nincs hatama rajtuk, mert fölötté állanak annak.

Ezeket a lelkeket, akik megtanulják a lelkiélet világában azt a szabadságot, hogy „mindeneket, még az Isten mélységeit is vizsgálják (I. Kor. 2: 10.), megtanítja arra, hogy a kutatásnak ezt a szabadságát kiterjesszék az egész szellemi világra. Így születnek újjá a tudományok, így születnek a templomok tövében a különböző fokú iskolák ezrei és ezrei. S míg néhány század előtt még a leghatalmasabb uralkodók és a világverő hadvezérek sem tudnak írni-olvasni, az új világ a legszegényebbeket, a legkisebbeket is megtanítja legalább olvasni, hogy mindenki önmaga hajoljon Bibliája fölé nap-nap után s tudakozhassa abból Istennek hozzá szóló üzenetét, aznapi parancsát.

Isten Szent Lelke nemzeti hősokeket teremt, akik a lelki és a tudományos téren megismert szabadságot az állami életnek ugyancsak Isten parancsa alá rendelt világába is belevizik, hogy ott is egyedül Krisztus uralkodjék, aki Jeruzsálem fölött hullajtott virágvasárnapi könnyeivel megtanított minket földi hazánkat minden más földnél jobban szeretni.

Isten Szent Lelke megtanítja az evangéliumi hit gyermekeit, hogy Isten, a világon mindenkinek és mindennek egyetlen Ura és tulajdonosa, azt akarja, hogy senki és semmise éljen itt meddön, gyümölcstelenül, hanem „sok gyümölcsöt teremjen” (János 15: 8.). Isten

Lelkének hatására lázas tevékenység indul meg a gazdasági élet világában is: a hit és a hazaszeretet hősei mellett megszületnek a mindennapi munka hősei is és új lendületet vesz a földművelés, az ipar, a kereskedelem, a pénz világa.

Isten Szent Lelke megtanítja az evangéliumi hit gyermekeit arra, hogy a lázas munka közben mindenki becsülje meg azt a testvérét, aki Istentől rendelt hivatását becsületesen betölti, akármilyen egyszerű, a világ szemében talán alacsonyrendű legyen is az, hisz a közösségnek mindannyiunk munkájára szüksége van: egyik nélkül nem élhet meg a másik. A világ csodát lát: az evangéliumi hit újjá, nagyvá teremt a világot anélkül, hogy forradalmi kirobbanások rázkódtatnák meg. Ez csak úgy volt lehetséges, hogy Isten Szent Lelke megtanította az Evangélium híveit arra, hogy hitéletükben, szellemi világukban, nemzeti-, gazdasági- és társadalmi életünkben mindenütt egyedül Isten uralkodhatik! Ahol pedig Isten uralkodik, ott béke, összhang, áldás, előmenetel van!

III.

Fordul ismét néhány századot az idő kereke. Terjed a tudomány, hatalmasan kitérülnek az állami élet keretei, hihetetlen mérvet ölt a gazdasági élet. Ámde ezekkel karöltve egyre jobban elhalványul az a nagy bibliai gondolat, hogy mindezekben egyedül Istennek lehet és kell uralkodnia.

Egyre jobban elhalványul az a gondolat, hogy „a bölcsesség kezdete az Úr félelme” (Péld. 9: 10.), így a tudomány nemcsak épít, hanem már rombol is: olyan pusztító eszközöket, szereket kezd előállítani, amelyekkel percek alatt hatalmas városokat tud elpusztítani, bennük minden életet kioltani.

Egyre jobban elhalványul az a tudat, hogy Isten minden nemzet ura, így a kitáguló állami keretek sokféle vagy tömegindulatokat bocsájtanak szabadjukra, amelyek megmetyezik a közösség életét: nem a jobbak, hanem a nagyobb hangúak, a jobban megszervezettek, a pusztaság számbeli többség nyers uralmát valósítják meg.

Az emberek egyre jobban elfeledik, hogy minden Istené, így nem csoda, ha a mind erőteljesebbé fejlődő gazdasági élet erői nem egymás sorsának könnyítésére nem „egymás terhének hordozására” (Gal. 6: 2.), hanem egymás elnyomására vezetik az embereket. Vagy néhány ember mondhatja el több helyütt, hogy „minden a miénk”, vagy az alacsonyabb indulatoktól hajtott tömeg harsogja ugyanezt.

A társadalom különböző rétegei egyre jobban kezdik elfeledni, hogy Isten mindnyájunkat egy test tagjaivá, nélkülözhetetlen részeivé teremtett, így egymást meg kell becsülnünk: ehelyett engesztelhetetlenül törnek a különböző osztályokhoz tartozók egymás megsemmisítésére.

A nemzetek is ezt teszik. Elfeledik, milyen mélységes igazság rejlik az Írás szavaiban: „ha egy tag szenved, vele szenvednek a többiek mind” (I. Kor. 12: 26.). Ádáz dühvel tör a világ egyik fele a másikra. Mindegyik uralkodni akar: elfeledi, hogy minden, ami él, a szolgálat nagy törvényének van alávetve. Elfeledi Krisztus szavait: „aki köztetek első akar lenni, legyen mindnyájatok szolgája” (Máté 20: 27.). Elkezdik a világháborút, de ma, másfél évtizeddel a hivatalos befejezése után, sem tudják befejezni. A világ ma is emésztő tűzben ég. Nagyobb a nyugtalanság, a bizonytalanság, mint valaha. Az Apokalipszis négy elszabadult lova: a fehér, a vörös, a fekete és a sárga (Jel. 6: 2, 4, 5, 8.) még mindig itt száguld, itt pusztít közöttünk. „Békesség, békesség – kiáltják mindenünnen, - de nincs békesség” (Jer. 6: 14.). Mindenki tisztább világ után áhítozik, mert a bűn sohasem járt még olyan födetlen orcával körülöttünk, mint ma. Mindenki vezető után kiált. A vezetésre akad is mindig vállalkozó, de egyik sem tudja sem népét, sem az emberiséget ebből a borzalmas világválságból kivezetni, pedig soha annyi gyűlést nem tartottak a világ sorsának intézői, mint ma.

Szemeinket hiába meregetjük: derengés helyett egyre sötétebb lesz körülöttünk a látóhatár. Emelkedés helyett egyre mélyebbre süllyed a világ. Hiába kiáltozunk: kiáltásunkra sehonnán sem jön visszhang. Csak egyfelé nem próbáltunk még kiáltani: - fölfelé. De máris egyre több lélek előtt csendül meg az Írás biztató szava: „Kiálts hozzám és megfelelek, és nagy dolgokat mondok néked, és megfoghatatlanokat, amelyeket nem tudsz” (Jer. 31: 3.).

Egyre nagyobb tömegek lelkéből tör elő a kiáltás: Jövel Szent Lélek Úristen! Hozz nyugodtabb, tisztább világot, Te légy a vezetőnk. Jövel Szent Lélek! Tanítsd meg a mi nyugtalanságban élő szívünket arra a békességre, amelyet egyedül Te tudsz adni. Jövel Szent Lélek Úristen! Vezesd a világot Krisztus keresztyéhez, hogy megtörjön ott végre a félelmetesen pusztító önzés, a bűn hatalma és megtisztuljon a világ! Jövel Szent Lélek Isten lelkünk megszentelt csendjében hozzánk és Te légy a vezetőnk: egyedül Te benned bízunk s azokban, akik Tőled vezetted magukat.

Jövel Szent Lélek Úristen! Vezess minket egy új reformáció felé, amikor minden térd egyedül Krisztus nevére fog meghajolni (Fil. 2: 10.) újra, amikor Krisztus lesz úr ismét lelkiismeretünk, tudásunk, nemzeti-, gazdasági, társadalmi életünk felett: Krisztus lesz

minden mindenkben!

*

Testvéreim, akik közelből és távolból hallgattok, úgy érzem, úgy látom, a Vigasztaló, akit az Atya Krisztus nevében küldött, újra itt jár a mi kétségbeesett, békességét, jövőjét jajveszékelve kereső, de megtalálni nem tudó világunkon. Egyre többen érzik, hogy „a szél fű, ahová akar, és annak zúgását halljuk, de nem tudjuk, honnan jó és hova megy” (János 3: 8.). A szél itt fű már: egyszer egy angol egyetem ifjúságának, máskor Kelet titokzatos világának lelkét ragadja meg; ismét máskor Dél-Afrika, az Egyesült-Államok, Kanada városainak, majd Svájc égbenyúló bérceinek, napjainkban a világ legnagyobb városának lakóit rázza meg és állítja csatasorba Krisztus seregébe.

A Szent Lélek Isten ma is folytatja csodás örök reformációját: megtanít minket arra, amire olyan égető szükségünk van.

Megtanít, hogyan találunk zaklatott lelkünk számára olyan békességet, amelyet nem úgy kapunk, amint a világ adja, ezért „nem nyugtalankodik többé a szívünk, sem nem fél”. (János 14: 27.).

Megtanít minket arra, hogy egyedül Véle vezettessük, senki másra ne bízunk magunkat. Ő úgy vezeti gondolatainkat, szavainkat, lépteinket, cselekedeteinket, hogy lelkünk az „Örök Kőszálon” megpihenhessen. Megtanít arra, hogy valóban „nem adatott emberek közt az ég alatt más név, amely által kellene nekünk megtartatnunk” (Ap. 4: 12.) és elvezet Krisztus keresztségéhez, hogy minden terhünket lerakhassuk. Ott a régi „kőszív” helyett mások terhét is hordozó „hússzívet” (Ezék. 36: 26.) nyerünk, amellyel elindulhatunk az örökélet felé.

Megtanít minket arra, hogy ma már nem a cirkuszok porondján, de embertársaink előtt kell a bűneinktől való szabadulásunkról alázatosan bizonyágtevőknek lennünk, hogy elsegítsük azokat is Krisztus áldott rabságára s azok is megtalálják Benne azt a szabadságot, amelyben meg kell állanunk és nem szabad megköteleznünk magunkat ismét „a szolgátság igájával” (Gal 5: 1.).

Isten Szent Lelkének szele itt fű, már a mi megcsonkított testű és összetépett lelkű hazánk határain. Buzgó imádság szálljon mindnyájunk ajkáról felé: Jövel Szent Lélek Úristen, taníts meg minket is arra, amire olyan nagy szükségünk van az élethez, az örök élethez. Örök reformációt munkáló Szent Lélek Isten, jövel hozzánk, szegény magyarokhoz is, jövel! Taníts

meg minket is az örök reformáció örök isteni igazságára: arra az életet bármely kor bármely embere számára egyedül adó igazságra, hogy „Ő tőle, Ő általa és Ő rá nézve vannak mindennek és Övé a dicsőség mindörökké” (Róm. 11: 36.).

Mondjuk utána halkán mindnyájan: Övé, senki másé, egyedül Övé.

Ámen

Rádió prédikáció sorozatot kiadja a Budapest Kálvin téri Egyházközség. Előfizetni is lehet reá a Kálvin-téri lelkeszi hivatalban, negyedévre 1 P. befizetésével, egyes számért 20 fill., amelynek ellenében minden rádióprédikációt postán küldenek meg.